
RAZVOJ STOMATOLOŠKE PERIODIKE U SR BiH

Trajko Cvetković

Stomatološki fakultet Sarajevo

Pisana riječ iz oblasti stomatologije u Bosni i Hercegovini pojavila se tek u novoj Jugoslaviji kada je počelo i organizovano srednjoškolsko obrazovanje stomatoloških stručnjaka — zubara i zubnih tehničara. Sa razvojem srednjoškolskog obrazovanja dolazi i do organizovanja Udruženje zubarskih radnika SR BiH, koje je 1953. godine osnovalo svoje glasilo »VJESNIK« zubarskih radnika Bosne i Hercegovine«.

Vjesnik zubarskih radnika BiH redovno je izlazio sve do 1962. godine kada je, iz nama danas nepoznatih razloga njegovo dalje izlaženje prekinuto. U vremenu od devet godina postojanja izašlo je 20 brojeva Vjesnika, sa ukupno 750 strana štampanog stručnog štiva, pod rukovodstvom glavnog urednika dra Halida Čemerlića.

Ukidanjem srednje zubarske škole u Sarajevu 1960. godine prestalo je i izlaženje Vjesnika zubarskih radnika BiH. Te iste godine na Medicinskom fakultetu u Sarajevu donešena je odluka o osnivanju stomatološkog smjera za obrazovanje ljekara stomatologa, kada je počela i nastava za studente prve godine. Organizovanje prvih stomatoloških katedara 1962. godine, a i povećanjem broja stomatologa u BiH, pokazala se potreba za stvaranjem jedne stomatološke publikacije u ovoj republici. Pitanje osnivanja jednog takvog stručnog časopisa u SR BiH pokrenuo je tada docent dr Trajko Cvetković. Zahvaljujući njegovom neizmjernom zalaganju kao i podršci Udruženja zubarskih radnika BiH, došlo je do stvaranja časopisa »Stomatološki vjesnik BiH«. Samo osnivanje Stomatološkog vjesnika išlo je preko Udruženja zubarskih radnika SR BiH i novo osnovane Stomatološke sekcije D. L. BiH, donošenjem odluke br. 25 od 7. II 1967. godine, te je časopis uveden kod Privrednog suda u Sarajevu rješenjem USBR br. 15 od 23. III 1967.

Prva sveska izašla je kao godišnjak (četverobroj) u kojem su štampani radovi sa I stomatološke nedjelje BiH, koja je održana u Sarajevu juna mjeseca 1967. godine. Novčana sredstva za ovu svesku dobivena su od osnivača (300.000. dinara) i od I stomatološke nedjelje (dinara 500.000). Sva ta sredstva potrošena su za štampanje ove sveske u kojoj je objavljeno 44 radova na 264 strane.

Redovno izlaženje časopisa bilo je u pitanju već poslije te prve sveske jer nije bilo novčanih sredstava. Da bi se tek osnovani časopis održao, iskorištena je povoljna prilika da se štampaju radovi sa IV kongresa stomatologa Jugoslavije koji je održan u Sarajevu 1968. godine. Tako je druga sveska — godišnjak (1—45) štampana u vidu zbornika radova. U ovom drugom godišnjaku objavljeno je 86 radova na 595 stra-

na. I ovog puta potrošena su sva novčana sredstva do zadnjeg dinara, pa je opet postojanje časopisa došlo u pitanje. Uredništvo, zahvaljujući snalažljivosti glavnog urednika, uspjelo je doći do vrlo malih novčanih sredstava koja su omogućila dalje izlaženje časopisa u vrlo skromnom obimu. Štampane su tako opet sveske-godišnjaci za 1969, 1970. i 1971. godinu.

Poslije ovih skromnih godišta, 1972. godine časopis je, zbog nedostatka novčanih sredstava, prestao da izlazi sve do 1977. godine. Osnivanjem Stomatološkog fakulteta u Sarajevu 1974. godine, izraslog iz ranijeg stomatološkog smjera Medicinskog fakulteta, stvoreni su i bolji uslovi za redovno izlaženje Stomatološkog vjesnika BiH.

Glavni i odgovorni urednik Stomatološkog vjesnika BiH prof. dr Trajko Cvetković, prvi dekan novostvorenog Stomatološkog fakulteta u Sarajevu ponovo pokreće pitanje Stomatološkog vjesnika kao naučno-stručnog časopisa sarajevske stomatološke škole. Tako 1977. godine časopis oživljava nakon što je pribilježen, ovog puta kod Republičkog sekretarijata za informacije SR BiH u Sarajevu rješenjem br. 04-651-600/78 od 20 XI 1978. godine.

Stomatološki fakultet u Sarajevu povremeno je za časopis obezbjeđivao 50% sredstava, dok je drugih 50% uvijek obezbjeđivale Republička zajednica za naučni rad Bosne i Hercegovine. Nešto malo sredstava prikupljala su se od pretplata i oglasa, ali, uzevši u cjelinu, sva ova sredstva jedva su obezbjeđivala redovno izlaženje časopisa. Poteškoće su se javljale naizmjenično u vidu nedostatka — nekad materijalnih sredstava, a nekad stručnih priloga. Zbog toga je dolazilo do izvjesnih zakašnjenja u izlaženju, pa i do skromnih sadržaja. Redovno dodjeljivana pomoć Republičke zajednice za naučni rad obavezivala je uredništvo i na objavljivanje određenog broja strana štampanog štiva. Zbog toga je redakcija nekada objavljivala i članke koji po svojoj vrijednosti nisu trebali da se štampaju.

Nedostatak dobrog stručnog štiva bilo je, pa će ga vjerovatno biti i ubuduće. Uzrok ovome je mali broj redovnih saradnika koji se pretežno svodi na stručnjake zaposlene u našim školama. Kao što znamo svaka naša republička škola ima i svoj stručni časopis, pa se snage pisaca skoro uvijek iscrpljuju u pisanju članaka za svoje časopise. Kada bi u Jugoslaviji postojao samo jedan naučno-stručni časopis, »Acta Stomatologica Jugoslavica«, onda bi pisanih radova bilo dovoljno. Tada bi odabiranje članaka moglo biti vrlo strogo, te bi se štampali samo oni najbolji.

Ove poteškoće — nedostatak novčanih sredstava i vrsnih stručnih radova — daju na neki način i naučno-stručni lik našim časopisima, pa tako i Stomatološkom vjesniku BiH. I u ovako skromnim uslovima periodika iz oblasti stomatologije u BiH živi Stomatološkim vjesnikom. Do sada je u ovom časopisu objavljeno oko 65 naučnih i 269 stručnih radova, te oko 14 saopštenja i radova iz prakse. Treba napomenuti da je na Stomatološki vjesnik pretplaćeno 14 stranih biblioteka iz Velike Britanije

i SAD. Časopis je uveden i u Dental Index, tako da je pregled objavljenih radova dostupan svjetskoj stručnoj javnosti. To potvrđuje činjenica da je redakcija časopisa, na traženje pojedinaca iz svijeta, poslala do sada oko 50 separata određenih članaka objavljenih u Stomatološkom vjesniku.

Posmatrano sa naučne i stručne strane može se utvrditi da je Stomatološki vjesnik, kao perodično naučno-stručno glasilo iz područja stomatologije u BiH, postigao određen uspjeh koji ga održava i opravdava njegovo dalje izlaženje.